

הלכות ציצית סימן יא

כא בקר הגולה

(כח) *וְדוֹקָא (כט) שְׁגוֹל הַחוּטִין, *אָבֵל אִם גִּזַּל צִמְרָה וְעֵשָׂאן חוּטִין, (ו) [ז] (ל) כְּשֵׁרִים: מִיָּהוּ לְכַתְחֵלָה אֲסוּר (לא) *לְעִשׂוֹתָן (כ"י) כִּשְׁם נִמְרֹק יוֹסֵף בְּהַל' צִיצִית. *וְלַעֲנֵן בְּרָכָה עֵין לְקַטֵּן רִישׁ (ס) [ט] (לב) סִימָן תְּרַמְט: ז (לג) חוּטִין שְׂאוּלִין הַלְוָאָה הִיא, (ט) דְּלֵא הֲדָרִי בְּעִינְהוּ (לד) *וּבְדִידָה דְּמִי: ח *הַמְשַׁתְּחָה

שְׁעָרֵי תְּשׁוּבָה

שלא כדאורייתא יש לילך להקטין ולשער במקום הקצר. ועין ביר"א פ"ה מה שכתב שם: [ז] כְּשֵׁרִים. עב"ט. ועין בהקדמה לשי"ת ב"ת יעקב מ"ש על דברי השי"ת ב"ה. ומ"ש בה"ט קנ"אם כדאוש ושנוי השם, הוא מדברי השי"ת, אָבֵל הַמְגִי"א קַמֵּב דַּאֲפֵלוּ בְּלֵא יֵאוּשׁ קָרִי, דְּהוּרִיל שְׁנוֹ מְעֵשָׂה, ע"ש. ועין בס"ק פ' אש"ר נח: [א] ס"י תְּרַמְט. עב"ט. ועין במג"א ס' תרמ"ט שהקשה ע"ז מ"ש דאונק"ו דמוכח דבריה, וכתב דאָפֵסֶר כדאוש ושנוי השם ע"ד ט"י; ולפי"ז, לפי מ"ש בה"ט בס"ק פ' אש"ר נח דקני כדאוש ושנוי השם, א"כ יש לברך ג"כ. והדבר המג"א דהק"א מ"י כלא יאוּשׁ אִמְי שְׁפִיר:

באר היטב

פסק הרמב"ם כשמואל לגבי דרב, משום דלפי סברתו גרסתו לא מוהיב אלא מדשמואל, ומדתי' לסתמא דתלמודא דטרח לאוקמי סברת ב"ה דהלקתא כותיהו כשמואל, שמע מנה דהלכה כשמואל. עין בבב"ב המואר שם ובמג"א ס"ק ט ובספר יד-אהרן ס' יד ובכ"י שם, ור"ק: (י) כְּשֵׁרִים. משום דקנ"א כדאוש ושנוי השם. וט"ז חולק ע"ז דפסק דפסול בדיעבד משום דהרי מצוה הפאה בעברה, ע"ש. ועין מ"ש המחבר יד-אהרן על השי"ת (ועין בספר אלהיו וכה פתה קשיות על ט"ז בזה הענין): (ד) סִימָן תְּרַמְט. דפסק שם דאין יכול לברך עליו: (ט) דְּלֵא הֲדָרִי בְּעִינְהוּ. ואם שאל לו חוטין שיחזירו לו בעין, אין מקרכין עליו, דלא הוי משלשם. וא"ל דלמאי נ"מ השאילן לו, ד"ל דהנה

משנה ברורה

ונפק אדוני, ונה אינו רוצה לשלם לו, דמדינא אינם שלו⁴¹, כדאימא כחשן משפט סימן קצ, עין שם⁴², וכל כי האי גונא, א"ס"כ לא יצא מן הדיון בהציצית. ועין בבאר הלכה: (כח) וְדוֹקָא וְכוּ'. וְאָז (כד) אֲפֵלוּ נְתִישׁוּוּ הַבְּעָלִים פֶּסֶל, ד'אוּשׁ לֵא קָנָה; וְאֲפֵלוּ אִם לֹא הָיָה הַחוּטִין שְׂאוּלִין וְהוּא שְׁנוֹן, מְכַל מְקוֹם לֹא קָנָה; עַל-יְדִירָתָהּ שְׁנוֹ, דְּלֵא נִשְׁתַּנָּה שְׁמֵם עַל-יְדִירָתָהּ [פמ"ג]: (כט) שְׂגוֹל הַחוּטִין וְכוּ'. עין במג"א אברהם סע"ד קטן י, ודבריו הג"ה זו חולק על המחבר, דסבירא לה דהק"א מעט אפלו אם עשה החוטין מצמר הגזול: (ל) כְּשֵׁרִים. השי"ת מבאר דאורייתא הרמ"א היכי דהרי יאוּשׁ גַּם-כֵּן, וְקָנָה כְּדִאוּשׁ שְׁנוֹי הַשֵּׁם, דְּמַעַקְרָא צִמְרָה וְהִשְׁתָּא חוּטִין. אָבֵל הַמְגִי"א אֲבָרְהָם קַמֵּב, דְּמַדְסַתְסַת הַרְמ"א מְשַׁמְעָה דְּסַבִּירָא לֵה דַּאֲפֵלוּ קָמֵם יֵאוּשׁ כְּשֵׁר, דְּקָנָה כְּשֵׁנוֹי מְעֵשָׂה, וְכֵן מְשַׁמְעָה מִהַרְמ"א בְּבִארוֹ דְּהַשְׁמַעַם הוּא מְשׁוּם שְׁנוֹי מְעֵשָׂה, עין שם⁴³. ואם גזל חוטין ומכרן לאחר לפני יאוּשׁ, לא יצא השני בהציצית, דשנוי רשות בלא יאוּשׁ לא קנה ולא קרינא בה 'ועשו להם' [פמ"ג]. ואם אחר שקבא ליד השני נתיאשו הבעלים, עין בחשן-משפט בסימן שנג סע"ד ג, דיש דעות בזה. ואם נתיאשו ואחר-כך מכרן, קנה השני את הציצית. ואף לענין ברכה משום מהמגן-אברהם בסימן תרמט סע"ד קטן ב, דיכול לברך בזה אופן בו משום מצוה הפאה בעברה, כיון שהוא לא גזל, כן פסק המתמיד השקל. אכן הפרי מגדים שם בשם הבלוש מחמיר בזה⁴⁴, וגם השי"ת בסימן כה והגר"א שם מחמירין בזה⁴⁵: (לא) לְעִשׂוֹתָן. רוצה לומר, להטיל הציצית אלו בבגדו, משום מצוה הפאה בעברה. ועין בבאר הלכה: (לב) סִימָן תְּרַמְט. דפסק שם דאין יכול לברך עליו. ועין בשערי-תשובה ובבאר הלכה: ז (לג) חוּטִין שְׂאוּלִין. פרוש, כָּל לְשׁוֹן 'שְׂאֵלָה' מְשַׁמְעָה שְׁחִזְרִי לֹא אוֹתוֹ דְּבַר בְּעֵין, אָבֵל לְשׁוֹן 'הַלְוָאָה' הַלְוָעָא נִתְּנָה; וְאֵלוּ חוּטִין שְׂאוּלִין, מִסְתַּמָּא הֵי הַלְוָאָה, וְקָרִינָא בֵּה מְשַׁלְּחָה: (לד) וּבְדִידָה דְּמִי. אָבֵל אִם שְׂאֵלִם לֹא אֲדַעְתָּא שְׁחִזְרִים לֹא בְּעֵין, לֹא יִבְרַךְ עַל-יְדִירָתָהּ⁴⁶. דיש לומר שהשאלים לו למלאכה אחרת; אָבֵל אִם שְׂאֵלִם לֹא צִיצִית מְתַקְנִים בְּעֵין שְׁלֵנוּ שְׁהֵם שְׂוֹרִים וּפְסוּקִים, מִתַּר

דאסור לכתחלה להטיל הציצית בבגדו, אף מטעם אחר, דהרי לא יוכל אחר-כך לברך [ולענין ברכה דאית בה אוקרה חמיר ט"פ, כמו שכתב הפת"י יוסף בשם הר"ן בסימן תרמט], ולא עדיף משום דאין מדבר דאינו רשאי לתרם בשביל הברכה: * וְלַעֲנֵן בְּרָכָה וְכוּ'. עין במשנה ברורה. ועין בשערי-תשובה שכתב דלפי דברי המגן אברהם שם כמרוצו על הנה דאונק"ו, אם היה יאוּשׁ עם שנוי השם מטר לברך (והוא הדין יאוּשׁ ושנוי מצוה או יאוּשׁ ושנוי רשות, כדמוכח בהמגן אברהם שם). אכן מדברי חת"י יעקב בסימן גנד ומדברי הגר"א בסימן לו בזה שתרצו על ההיא דאונק"ו מוכח דאפלו לאחר יאוּשׁ ושנוי השם לא שנוי מצוה אסור לברך, או דבאג"א בענינו לא מוכח בקריא כי אם יאוּשׁ ושנוי השם, ויאה דהוא הדין יאוּשׁ ושנוי מצוה, דמאי שגא. ואחר-כך מצאתי בסימן כה בט"ז בסע"ד קטן יד דמוכח מנה ג"כ מן בקריא שהוא סובר דאפלו אחר יאוּשׁ ושנוי השם יאוּשׁ מצוה ג"כ, לפי סברת השי"ת בסוף סע"ד קטן ה, או על-ידי יאוּשׁ ושנוי רשות, אסור לברך. ובהג"א מצאתי שם ג"כ שכתב בקריא והוא הדין דעל-ידי יאוּשׁ ושנוי רשות דאסור לברך: * וּבְדִידָה דְּמִי. עין במגן-אברהם סע"ד קטן יא, ואם גזל חוטין של שחטין והטילם בבגדו, כבעין זה אָפֵסֶר דאינו יוצא ג"כ, דאולי חבירו לא הרשהו לזה, וצריך עיון. וכתב הענין אם מקרי 'להם' בשל שחטין, עין לקמן בסימן יד סע"ד ה לענין טויל של שחטין: ויש חלוקה דלפי מאי דפסקין ציצית חובת התולד בו ח"כ, כמו שיבאר לקמן. ועין חז"ן קלו עמוד ב, ועין בתוספות, סכה ב עמוד ב דבר הפתחיל כל האונק"ו, ועין בסכה דף א עמוד א בסוף המשנה במג"א, וצריך עיון בכל זה: * הַמְשַׁתְּחָה בְּלִמְתָּהּ וְכוּ'. ונראה לי פשוט דהוא הדין בקמה הנרכשת נמי צמנה אסור לציצית, וכמד מחמא מחמתיהו הגמרא בעבדו ונה מו ריש עמוד א, ע"ש, א"כ שנוי דהוא הדין לענין מצוה. קמב הפרי מגדים: מדר הגאון מַעֲרָה אֲסוּר צִיצִית מְעַמְרָה (דבעינן יַמְשַׁעָה לָר' מְשַׁלָּח). אָבֵל מִדָּר הִנָּה מְחַבְרֵי אָפֵסֶר שְׂכִיבֵל לְקַח טַוּלָתוֹ, דְּמַעוֹת לֹא לְקַטְנוּ תַנְגֵּן, וְלֹא נִתְּיָא, דְּהָלֵא הוּא מִתַּמְנָה

שער הציון

(כד) מוכח מבי"ת יוסף. ועין בבאר הלכה:

הלכות ציצית סימן יא

לבהמה, (לה) צמרה (י) (לו) פסול (לה) לציצית. ה'משמחה *לפשתן (לה) נטוע, קשר לציצית, שהרי נשתמה: ט (לט) *יעשה נקב (מ) בארץ (יב) [יל] הטלית (מא) לא למעלה (יג) [יז] מג' אצבעות (מב) *הניגו גודליו (כל) בו סימן ככ ומיינו והנחת סמ"ק סימן לא), מפני (מג) שאינו נקרא (יג) [יז] כנף, (מד) *ולא למטה (מה) מפשעור שיש מקשר גודל (מו) עד הצפרן, משום

ס רמב"ם פ"ק א מהאי דצבדק ונהו טו ע קחחט מא ע טב טב

שערי תשובה

[יל] הטלית. עב"ט, וכתב בספר הכנות וכו'. ובכריית' יוסף כתב שמהר"ש ויטאל בהנהיגו לטפר הכנות העיר שמהר"ח לא נהג לעשות כן אף בטלית קטן, ולכן גם הוא מהר"ש מוקר לא רצה לנהג כן, ע"ש. והאירא נהגו עלמא למעבר הכי, ובטלית גדול אין לשנות הפנה: [יז] מג' אצבעות. בהג"ה כתב דהני גודליו. וכמ"כ הביא מהר"י ספר הכנות שהג' אצבעות הם אמה קמיעה וזרת, ע"ש. ובספר מצ"ש שפורים ויבשלמי צבדק האר"ך וכתב שגם האר"י ז"ל יורה, רק שפודרון פקוקים הקצר, והנה ג' אצבעות דאמה קמיעה וזרת חר שעורא הוא, ע"ש. וע"ש. וע"ש. משנת' חסידים, שנקראים קלם אצבעות ע"ש אצבע הפמוד ל'אגודל קל' שקם גבורת, ע"ש: [יז] כנף. עב"ט. ומ"ש נקבים, דבזה לא מחזי כהנרא כיון שאין נראה כולו, וכ"כ בכונות שהאר"י ז"ל נהג כן, וע"ש מ"א: (יז) מג' אצבעות. נ"ל דאם עשה הנקב למעלה מג' אע"פ שנקשר הציצית עשה החוטין שזל הכנף קצרים ונתפסלו הנקמות והוא למטה מג', פסול, וה"ה איפכא בקשר גודל, קשר, מ"א: (יג) כנף. ואם לאחר ששעה

באר הגולה

מהפך עצמו (ואם לא-כן יהיה מטר כלאים כהטלית עצמו); ואולי מנחה לטל ציצית מהפך, ומה שכתב 'טליתו' לא רק בלשנא: *לפשתן נטוע. ע"ש במשנה ברורה. ודוקא אם הפשתן הולש הוא שלו, דאם הוא של חברו, אפלו אם אין בו שני קלל לא נאסר, דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו; ואפלו לגבוה סבירא להו לרב הפוסקים דאין יכול לאסר; ע"ש פסקי ד מהלכות אסורי מנחה הלכה ה' בהלח"ט משנה שם, ה"וזה דעה בסימן קמה סעיף ח בבאר הגר"א שם. והפרי"מגדים באש"ל אב"ק"ם אות ב' העלים ע"ש מ"ה: *יעשה נקב וכו'. ע"ש במשנה ברורה לענין ב' נקבים. וזה לשון הפרי"מגדים: אין עושין רק נקב אחד, והעושה ב' נקבים יעשה במישר לא באלכסון, ומודו"ג. אצבעות מנקב ראשון בכנף⁶⁵, לא מהשני של צד ימין וצד שמאל⁶⁴ [ועיין באר"ח]; גם ב' הנקבים יהיו באופן שהציצית יהיו הליין לצדו הכנף, אחד לימין ואחד לשמאל לפניו ולאחוריו, לא מליין לצד האר"ך⁶⁶. הכל בפרי"מגדים שם: * תנו גודליו, ע"ש כ"טו שכתב: במקום רחב הגודל, וע"ש בפרי"מגדים שכתב דוקא לן כן להלכה, והחיי"אדם העתיק גס"רן פן. וטבל מקום לפי מה שכתבנו קדם דיש לזהר לעשות הנקב דוקא תוך אצבע השלישית קדם השלמתו, ע"ל-כן אם ירצה יכול למדד הג' אצבעות באמה קמיעה וזרת, הסמוכה לו לזה, כמו שכתבנו בשם האר"י ז"ל, ולעשות אחר"כ הנקב, ואידי ואידי חד שעורא הוא; וכע"ז זה כתב גס"רן בשערי תשובה, ע"ש שם; אלא דהוא קתב דטעם האר"י ז"ל אפשר משום דסבירא לה כפסקת התוספות דמדידת הגודל הוא פקוקים הקצר, וטעמא דידן הוא דאפשר דוקא בעיצית משום דחשש האר"י ז"ל לסברת הרוקח וטרי"ן כן חביב ומהר"א וסבירא להו דוקא תוך ג'. ולצאת ז"י כל החששות (הינו חששת התוספות וסברת הר"י כן חביב) יזהר טוב שיעשה שער תוך ג' אצבעות אלו, וכן מצאתי באר"י ז"ל. וע"ש בארצות-הנתיים דמשיק דלכתחלה יזהר טוב למדד הג' אצבעות באמה קמיעה וזרת, והוא הסמוכה לו לזה. וע"ש באר"י ז"ל. ואמנם אם שאל טלית מאחר לצאת בו ידו ציצית, ונקב הציצית הוא בתוך ג' גודליו, נראה דחובל לכבוד עלי, דלדינא קמא לן כדעת הסודרי דהסודרה הוא פקוקים רחב, כמו שכתב הפרי"מגדים: * ולא

באר היטב

סבור שיעשה בו מלאכה אחרת. להכי [נקט] דוקא חוטין, אבל ציצית מתקנת אה"נ דשרי, מ"א: (י) פסול לציצית. ע"ש מ"א ובספר בנייחיא. כתב ע"ת דצמר שהיה עליה בשעת השמחה נאסרת, וכ"ש מה שגדל אח"כ, ע"ש. וכ"כ ח"א כתב: מה שגדל אחר שנעבד מטר, ע"ש, וכ"כ הט"ז ס"י תרמט ס"ק ה, ע"ש. והאי פסול פורשו אפלו בדיעבד, בנייחיא: (יל) הטלית. כתב הבי"ש בשם ב"ה ד"ר"א דיעשה ב' נקבים כמו ציר"י וישל הציצית בתוכם ויציא אותן לצד אחד וכו', והבא להחמיר על עצמו בכיוצא בזה אינו מן המחמירים אלא מן המתמיהים, דמחזי כהנרא, ע"ל כ"י. וב"ח כתב דבטלית קטן יעשה בו נקבים, דבזה לא מחזי כהנרא כיון שאין נראה כולו, וכ"כ בכונות שהאר"י ז"ל נהג כן, וע"ש מ"א: (יז) מג' אצבעות. נ"ל דאם עשה הנקב למעלה מג' אע"פ שנקשר הציצית עשה החוטין שזל הכנף קצרים ונתפסלו הנקמות והוא למטה מג', פסול, וה"ה איפכא בקשר גודל, קשר, מ"א: (יג) כנף. ואם לאחר ששעה

משנה ברורה

לתלותם בטליתו ולברך עליהו, בדקאי ונגמס לו במתנה על-מנת להחזיר, וכמ"ש בסימן יד לענין טלית [מ"א]: ח (לה) צמרה וכו'. אף דבכר הנעבד אינו אסור אלא לקרבו אבל להדיוט שרי, מכל מקום אסור למצות ציצית⁶⁰, הואיל וצרכי גבוה הוא, מאיס כלפי גבוה⁶¹, הואיל דלא (כה) אשתני כ"כ, דעבדו (כו) חוותה עליו ונראה שהוא צמר; מה שאין כן במשחתה לפשתן נטוע, דהוי קצין, וכיון ששעורא חוטין, מראהו הראשון חלף והלך⁶²: (לו) פסול. ע"ש בסימן תקפו במקנ"ך אב"ק"ם סעיף קט"ו, דמשיק דלפי דעת המחבר שם האי 'פסול' אינו רק לכתחלה, משום דמאיס, אבל בדיעבד נצא, וכן קתב הגר"א בסימן זה, דלענין דיעבד בפחלת שניה: (לו) לציצית. כתב עלת-תמיד, דצמר שהיה עליה בעת השמחה נאסרת, וכל'שכן מה שגדל אחר"כ. ובספר בנייחיא כתב להפך, דמה שגדל אחר שנעבד מטר. ונקבאר היטב כתב דגם הט"ז סובר כן לקמן בסימן תרמט סעיף קט"ו, וע"ש שם באל"ה רבה ובפרי"מגדים: (לח) נטוע. אבל לפשתן (מ) שהוא נעקר, אז נאסר אפלו להדיוט, כד"ן גבוה וזה ותקרב"ה, ואינו מועיל לו שרי, שכל שאמה מהנה מנחה הרי היא כמיה: ט (לט) יעשה נקב. כתב בית-יוסף: אף דיש אומרים דיעשה ב' נקבים כמו ציר"י וישל הציצית בתוכם ויציא אותן לצד אחד⁶³, אין לחש לזה, והבא להחמיר על עצמו בכיוצא בזה אינו מן המחמירין אלא מן המתמיהין, דמחזי כהנרא, עד כאן לשונו. וב"ח כתב, דבטלית קטן יעשה שתי נקבים, דבזה לא מחזי כהנרא, כיון שאין נראה לכל⁶⁴, וכן כתב בכונות שהאר"י ז"ל נהג כן [אמנם בכריית' יוסף כתב שהעיר מהר"ש שמהר"ח

שער הציון

אביר לא נהג כן], וכן נתפשט הפנהג במדינת פולין; אמנם במדינת הגר ובאשכנז אין נוהגין כן, ונהרא נהרא ופ"שטה: (מ) בארץ. ע"ש לקמן במשנה ברורה סעיף קט"ו נב מה שכתבנו שם: (מא) לא למעלה שם: (מב) אצבעות. מה בגד מקרי ולא כנף, וע"ל-כן (ב) יש לזהר לעשות שיתחיל הנקב תוך ג' אצבעות⁶⁶. כתב הפנהג אב"ק"ם: אם עשה הנקב למעלה מג', אף-ע"פ שישקשר הציצית עשה החוטין שזל הכנף קצרים, ונתפסלו הנקמות והוא למטה מג', פסול, דהרי על-כ"ל פנים ג' בהקנף שעור כנף, וכן אם עשה הנקב למעלה מקשר אגודל, וע"ל-כ"ל פנים ג' בהקנף שעור כנף: (מג) הניגו גודליו. ע"ש לעיל סעיף קט"ו ט. וע"ש בארצות-הנתיים דמשיק דלכתחלה יזהר טוב למדד הג' אצבעות באמה קמיעה וזרת, והוא הסמוכה לו לזה. וע"ש באר"י ז"ל. ואמנם אם שאל טלית מאחר לצאת בו ידו ציצית, ונקב הציצית הוא בתוך ג' גודליו, נראה דחובל לכבוד עלי, דלדינא קמא לן כדעת הסודרי דהסודרה הוא פקוקים רחב, כמו שכתב הפרי"מגדים: * ולא

(כס) וכן למרן בזה הלכות-תמיד. דאף דבעלמא לענין קנן נהג בשני שעל"י לבין וצביעה, אפלו הכי לענין מאיס כלפי גבוה חמיר יותר, וכמו שכתב האילת רבה: (כז) מגן-אב"ק"ם: (כח) פרישה: (כט) הר"י כן חביב ומהר"א ונב"ח יגוד פוסקים, ע"ש בב"ח: (ל) פרי"מגדים: (לב) אחרונים: (לג) נלמד מלקמן סעיף יג: (לד) מגן-אב"ק"ם: (לה) פרי"מגדים: (לו) באר היטב: (לז) אלהי רבה ושי"א: (לח) ע"ש בטור ובית-יוסף: (לט) נלמד מכתובתו ע"א אצטרף דרב פסא וכו', ורב פסא הלא מורי כבינוני, כן נראה לי:

הלכות ציצית סימן יא

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק לה]

שבעה סימ, ולדעת הגר"ח נאה (שיעורי תורה סי' ג ס"ק לד) הוא קרוב לששה סימ, והוסף (שם ס"ק לה) שיעשה את הקב בתוך הסימ החמישי.

[משנ"ב שם]

וכן אם עשה הנקב למעלה מקשר אגודל, ועל ידי הקשירה נקפלה הקב עד שהוא פחות מקשר אגודל, פשוט.

57) וכשמהדק את הקשר העליון ועל ידי כך מתכווץ הכנף וכשהוא מכווץ אין בו אורך של קשר אגודל, כתב הערוך השלחן (סי"ט) שאין לחוש לכך, כיון שאין מתחשבים בכיוון אלא כמות שהוא פתוח, וכן כתב המקור חיים (סי"ט ד"ה לא) שיהדק את הקשר על שפת הטלית. וכן כתב בשו"ת מהרש"ם (ח"ג סי' ערב), שכיון שבשעת תליית הציצית בבגד היה שיעור בכנף, שוב אין לחוש לקיפול, ובפרט שאין הקיפול דבוק זה לזה אלא רק מונח בקיפול, ועוד, שהכנף מכווץ רק במקום שכנגד הקשר, אבל שאר הכנף הוא פשוט ואין הקיפול מבטלו, וכן נהג החזו"א שכדי שתתלה הציצית על קרן הבגד, היה מהדק את הקשר הראשון הסמוך לכנף, אף שבכך היה הכנף מתקפל קצת (דינים והנהגות פ"ב אות ז, ארחות רבנו ח"א עמ' כב). מאידך, בשו"ת חיי הכהן (דף רפ, ב) הקשה על כך שאין להחיר כזוה אופן, משום שבשעת הקשירה שהיא עשית הציצית נחסר משיעור הכנף. ובתשובות והנהגות (ח"א סי' כז) דייק מלשון המשנ"ב כאן שאם נתקפל הבגד עד שהוא פחות מקשר אגודל כשרי שמשמע שהקשירו רק בדיעבד, אבל לכתחילה אין להדק את הקשר על הכנף.

[משנ"ב ס"ק מג]

ואפילו אם לא עשה שיעור בציצית, ואפילו רק חליא אמתה, חסד בנקב שיתלו הציצית למטה, אפילו הכי פסול משום תעשה ולא מן העשוי.

58) בשעה"צ ציין שדין זה נלמד מלהלן סי"ג, ושם (משנ"ב ס"ק סד) ביאר, שחוליא אחת פירושה עם הקשר שאחרי החוליא, אבל אם כרך את החוליא ועדיין לא קשר אחריה, אין זה נפסל משום 'תעשה ולא מן העשוי'. והביא דעות להחמיר, שאף אם עשה רק את הקשר הראשון קודם החוליא, נפסל משום 'תעשה ולא מן העשוי', וכתב שלכתחילה נכון לחוש לרביהם. והחזו"א כתב (ארי"ה סי' ג ס"ק יא) שיש להחמיר בזה אף בדיעבד.

59) והתולה ציציות למעלה משלש אצבעות או פחות מקשר אגודל, ולאחר מכן חתך והוריד את כולן למקום הראוי והן פסולות משום 'תעשה ולא מן העשוי', ושוב התיר אחת מהן וקשרה כראוי, כתב בשו"ת פרי השדה (ח"ד סי' טז אות ב) שאין בה משום 'תעשה ולא מן העשוי', שהרי גם כשמתחיל לתלות ציציות בבגד חדש בתחילה הוא תולה אחת ובשעה זו עדיין אין ציציות בשאר הכנפות, וכשתולה את הציציות הנוספות אין בכך משום 'תעשה ולא מן העשוי'. ובספר שלחן מלכים (הלכה למשה סי' ט ס"ק סז) כתב, שלכתחילה יתיר את כל הציציות ויחתוך את כל הנקבים שיהיו במקום הראוי, ורק לאחר מכן יקשר את הציציות מחדש, ומ"מ אם תיקן את הציציות אחת אחת ובשעה שתיקן את הראשונה עדיין היו שאר הציציות תלויות במקום הפסול, הרי זה כשר בדיעבד.

[משנ"ב שם]

והוא הדין איפכא, כשתלאן תוך קשר אגודל חסד למעלה בכנף והעלה הציצית למעלה מקשר אגודל, ותפר למטה או תלה מטלית על הכנף, הרי גם כן תעשה ולא מן העשוי.

המשך בעמוד הבא

מכל מקום אסור למצות ציצית⁵⁰, הואיל וצרכי גבוה הוא, מאיס קלפי גבוה⁵¹ וכו', וכיון ששעשאו חוטין, מראהו הראשון חלף והלך⁵².

50) ואיסור זה הוא רק על חוטי הציצית, אבל לגבי הבגד של הארבע כנפות, כתב בשו"ת אגרות משה (ארי"ה ח"א סי' מז) שאף שבלעדי אי אפשר לקיים את המצוה, מ"מ מותר לעשותו מצמר של בהמה שהשתחוו לה, כיון שאינו אלא גורם למצוה. ומ"מ טלית המיוחדת לתפילה, כתב השו"ע (יריד סי' קלט סי"ג) שאסור לתקנה ממעילי הכמרים כיון שהיא נחשבת לחפץ של מצוה, ואין לעשותה מדבר המאוס בעבירה.

51) וכן כשפסק טלית בעבור אתנן או מחיר כלב, כתב לקמן (סי' קג ס"ק קח) שאין לעשות ממנו ציצית וטלית של מצוה.

ואף שיראים שעוטפים בהם ספרים פסולים של עובדי גלולים, כתב לקמן (שם ס"ק קג) שאסור לעשות מהם טלית, כיון שהם מאוסים כמו בגדי אליל. אכן, דבר שהדיוט השתמש בו סתם תשמיש, כתב לקמן (סי' קמז ס"ק יג) שמותר לעשות ממנו כיס טלית, והבית הלל והא"י התירו אפילו לעשות ממנו טלית עצמה, אבל אם ההדיוט השתמש בו תשמיש מגונה כגון מכנסים, כתב שם שנראה שאין לעשות.

52) ומטעם זה כתב בשו"ת אגרות משה (שם סי' מט) שבית תיפלה של נוצרים שחרב, מותר לעשות ממנו בית הכנסת אחרי שיתקנהו באופן שלא יהיה ניכר כלל מה שנשאר מהבית תיפלה.

[משנ"ב ס"ק לוט]

ויוציא אותן לצד אמתה⁵³ וכו', וכן לא מן העשוי, כיון שאין נראה לכל⁵⁴.

53) והצד שאליו יש להוציא את חוטי הציצית, כתב בספר שער הכוונות (דרושי הציצית דרוש ו) שמנהג האר"י ז"ל היה להוציאם לצד החיצון. וכן כתב העולת תמיד (ס"ק יב) שיוציאם לצד החיצון, וראוי למהות ביד אלו שמכניסים את הציצית לצד פנים. ובסידור הגר"ז (הלכות ציצית) כתב שיוציאם לצד החיצון, שנאמר 'וראיתם אותו וזכרתם' 'למען תזכרו'. מאידך, מלשון הבי"י 'שיוציאם לצד אחד', דייק התהלה לרד" (ס"ק ח) שאין מעכב לאיזה צד להוציאם, והוסיף, שגם לפי טעמו של סידור הגר"ז שהוא משום זכרון וראיה, על כל פנים בטלית קטן שהיא תחת בגדיו אין להקפיד על כך.

54) וכן לגבי הנחת תפילין של רבנו תם, משמע בדבריו לקמן (סי' לד ס"ק טז) שאם מניחן שלא בפני רבים, אין בכך משום יוהרא. וכן הביא בבית הלל לקמן (סי' רסב סי' ב ד"ה בגדים) בשם הפמ"ג, שגם דברים שיש בהם משום יוהרא, מ"מ בביתו שלא בפני רבים רשאי אדם לעשותם.

[משנ"ב ס"ק מא]

ועין בבית יוסף שכתב דג' אצבעות בצמצום קטר להרחיק ולעשות אחר-כך הנקב שם, והרבה פוסקים חולקים על זה⁵⁵.

55) וכן דעת החזו"א (ארי"ה סי' ג ס"ק יב), אלא שהוסיף שאין זה נוגע למעשה, כיון שאי אפשר לצמצם, וממילא צריך לעשות את הנקב במקום שהוא ודאי תוך שלש אצבעות.

[משנ"ב שם]

ועל-כך יש להזהר לעשות שיתחיל הנקב תוך ג' אצבעות⁵⁶.

56) ושיעור שלש אצבעות לפי מידות זמננו, לדעת החזו"א כתב בשיעורין של תורה (שיעורי המצוות אות ג) שהוא לא יותר מאורך

הלכות ציצית סימן יא

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק מח]

והוא הדין אם נקרע בהנקב עד שְעַל־יְדִינָהּ לא נשאר בו כְּשֶׁעוֹר⁶⁶.

66 ולענין מי שהרחיב את הנקב בידיים עד אשר התמעט השיעור, נסתפק בזה הא"א (ס"ק יג), וצידד מסברא שכשר, אולם לכתחילה, משמע מדברי המשנ"ב להלן (ס"ק נא) שאין לעשות כן, כדי שלא יבואו הרואים לומר שהוא פסול, שהרי אין כולם יודעים את הדין.

[משנ"ב ס"ק נ]

הקרא פתיב יְעִשׂוּ לָהֶם צִיצֵת על כַּנְפֵי בְּגָדֵיהֶם, לא הקפידה תורה אֶלָּא שְׁבִשְׁעַת עֲשִׂיהָ יִהְיֶה עַל הַכְּנָף וְלֹא אַחֲרֶיהָ⁶⁷.

67 ומה שהוצרכו לטעם זה ולא הכשירו מטעם שאמרו בגמרא (מנחות לה, ב) שגרדומי ציצית כשרים, וכמבואר בשו"ע לקמן (סי' יב ס"א) שאם נפסקו כל חוטי הציצית ונשאר מהם רק כדי עניבה הם כשרים, ואף כאן שניתקו חוטי הערב עד שלא נשאר בכנף שיעור קשר אגודל נאמר שהוא כשר, ביאר בשו"ת בית שלמה (או"ח סי' א) שאין להכשיר גרדומים אלא מפני שלשון 'ציצית' משמע אפילו כל שהוא, אלא שבהלכה למשה מסיני נאמר בהם שיעור, ולכן גרדומין כשרים כיון שעל כל פנים שם ציצית עליהם. אבל בנקרע כנף הטלית ולא נשאר כמלא קשר אגודל, שדין זה נלמד מכתוב מפורש 'על כנפי בגדיהם', בו אין היתר של נשתיירו גרדומיו.

[משנ"ב ס"ק ש]

אָבֵל אִם רוּצֵה לְהַטִּיל בּוֹ צִיצִית אַחֲרוֹת, דְּהָיוּ עֲשִׂיהָ תְּדֻשָּׁה, פְּסוּל עַד שִׁתְּפָרַד מִתְּחִלָּה⁶⁸.

68 ואם תלה ואחר כך תפר, הרי זה פסול מדין 'תעשה ולא מן העשוי', וכמו שכתב לעיל (ס"ק מג). והחזו"א (או"ח סי' ג ס"ק כג) כתב שאפשר שכשר.

[משנ"ב ס"ק נב]

לְחַב הַכְּנָד קְרוּי מֵה שְׁמֹלְכֶשׂ בּוֹ הַאָּדָם קוֹמָתוֹ מְרֹאשׁוֹ לְרַגְלָיו, וְאֶרֶץ הַכְּנָד קְרוּי מֵה שְׁמֹתְעִשְׂף בּוֹ⁶⁹.

69 ומה שאנו לובשים טלית קטן כשאורכה לקומת האיש, ביאר בשו"ת הרדב"ז (חי' סי' ב אלפים קו) שהוא מפני שאין העיטוף לעיכובא, וכיון שאנו מתעטפים בשעת התפילה בטלית גדול שרוחבה לקומת האיש די בכך, וכדי לקיים מצות ציצית כל היום אנו לובשים טלית קטן תחת המלבושים ואי אפשר ללבושה אלא כשאורכה לקומת האיש. ועוד, שדוקא בזמן שרוצה להתעטף צריך שיהיה רוחבה לקומת האיש שכך היא דרך העיטוף, אבל בזמן שלבושה אדרבה צריך שאורכה יהיה לקומת האיש, אמנם צריך שיהא הבגד ראוי לעטיפה, ואם אינו בשיעור הראוי לעטיפה, אינו חייב בעיצית. ובוהו ביאר מה שכתב השו"ע לקמן (סי' טז ס"א) ששיעור טלית הוא כדי שיתכסה בה ראשו ורובו של קטן בין באורך ובין ברוחב, כיון שבגד שאין ברוחבו בכדי לכסות קטן אינו ראוי לעטיפה ואינו חייב בעיצית.

[משנ"ב ס"ק נז]

והוא הדין אם חוטי השתי בולטין בלא עֶרֶב או עֶרֶב בלא שתי, וְשׁ סָפֵק אִם עוֹלִין לַמִּנְיָן, וְעַל־כֵּן יִחַתֵּךְ אוֹתָם בַּמָּקוֹם הַכְּנֻפּוֹת⁷⁰.

70 ובספר ארחות רבנו (ח"א עמ' כא) כתב, שהגרי"י קניבסקי נהג לחתוך בטליתו את אותם החוטים העשויים לקישוט מסביב לכנפות באורך עשרה ס"מ.

המשך מעמוד קודם

ולשיטת הגרי"ח נאה שיעור קשר גודל הוא בין שלשה וחצי לארבעה ס"מ.

[ביה"ל ד"ה יעשה]

ומוקדין ג' אַעֲבֹדוּ מִקֵּב רֹאשׁוֹן כְּכַנְד⁶³, לא מהשני של צד זמין וצד שמאל⁶⁴.

63 ונקב ראשון, פירש השו"ת הלכות (ס"ט) שהוא הנקב הפנימי שבבגד.

64 והחזו"א כתב (או"ח סי' ג ס"ק יב) שזה מעכב אפילו בדיעבד, והוסיף שאת הנקב החיצון מותר לעשות בפחות מקשר גודל.

[ביה"ל שם]

88 ב' הנקבים יִהְיוּ כְּאֵפֶן שֶׁהַצִּיצִית יִהְיֶה תְּלוּיִן לְצַדֵּי הַכְּנָד, אֶחָד לְזִמִּין וְאֶחָד לְשִׁמְאֵל לְפָנָיו וְלְאַחֲרָיו, לא תְּלוּיִן לְצַד הָאֶרֶץ⁶⁵.

65 ביאר החזו"א (שם), שאין כוונת הביה"ל שהציצית תהיה נוטפת, שהרי בכל אופן שיעשה לא יהיו הציציות נוטפות על הקרן, אלא כוונתו שיהיו שני הנקבים נמשכים לאורך הטלית, ואת הקשר יעשה סמוך לנקב החיצון, ובכך תהיה הציצית נוטפת על שטח הבגד שבין שני הנקבים. ולפי זה צריך להרחיק בין נקב לנקב, כדי שתהיה נטיפת הציצית ניכרת. ואם עשה את שני הנקבים לרוחב הבגד והציציות תלויות למטה, וכן אם עשה את הנקבים באלכסון, כתב שם שכשר בדיעבד.

60 והחזו"א כתב (או"ח סי' ג ס"ק כג), שיתכן שבאופן כזה כשר, שכן עיקר המצוה נעשה, אלא שחסר תיקון בלבד.

[משנ"ב ס"ק מד]

יְאוּלִי זֶה גַם־כֵּן מִעֲקֵב אֶף בְּדִיעֲבָד⁶¹.

61 והחזו"א (או"ח סי' ג ס"ק יב) כתב שכשר, שהרי אמרו חז"ל שצריך להרחיק מלא קשר גודל, ולמה נוסף עוד משהו. אלא שכתב שאין נפקא מינה בנדון זה, שהרי אי אפשר לצמצם, וממילא צריך להרחיק עד שיצא הספק מליבו.

[משנ"ב ס"ק מה]

כְּשׁוֹט דְּזָה גַם־כֵּן מִשְׁעָרֵינָן כְּאָדָם בִּינוּי⁶².

62 וכתב בספר שיעורין של תורה (שיעורי המצוות אות ג), שבארבעה ס"מ יש קשר אגודל בריוח, וכנראה שאף בשלשה ס"מ ומחצה כבר יש שיעור קשר אגודל של אדם בינוני. עוד כתב שם, שכיון ששיעור שלש אצבעות עולה יותר משבעה ס"מ, יש לעשות את הנקב בס"מ החמישי השישי או השביעי, אלא שראוי להחמיר שלא לעשות את הנקב בס"מ השביעי, וכדי לצאת ידי כל הדעות יש לעשות את הנקב בסוף הס"מ החמישי. והחזו"א היה נהג למדוד ארבעה וחצי ס"מ ושם היה מורה לעשות את נקב הציצית. ובקובץ אגרות (ח"א סי' י) כתב שהשיעור הוא מ-4 ס"מ עד 5 ס"מ.

כב באר הגולה

הלכות ציצית סימן יא

צ שם ק טור
מלמטה הנקרא שם
ר מהרי"א בשם סמיג
וניי וכל העשור
ודבנו יונה ש טור
ת פכא קמא קוט

שנאמר 'על הקנף', ואם היה למטה ממלא קשר גודל היה פחת הקנף: הגה ומודרין זה (יד) (מו) ב'ישר ולא באלכסון מן הקנף (כ"ה): * **אם היה רחוק מהקנף מלא קשר גודל, (מו) * ונתקו (מוט) מחוטי הערב * עד שלא נשאר בו פשעור, קשר, פינן שהיה בו פשעור (ג) בשעה שהטיל בו ציצית זה:** הגה ונודגין לעשות (טו) אמר סביב הקנב, שלא יתק שם ויהיה (נא) פחות מפשעור; וכן עושים אמר בשפת הקנף למטה, מהאי טעמא (כ"י בשם ס"ק וכלב"ה): (נב) **יש אומרים שקתוף (טז) רחב הקנף (נג) אין לו שעור; ויש אומרים, ישדין רחב הקנף קדין הארץ. ונראין דבריהם: יא * אם הגדיל (נד) שקורין אוריליוא (יז) (נה) הוא רחב, * לא יטיל בו הציצית; ואם הטיל בו, פסול, ד'על כנפי בגדיהם' כתיב, וזה אינו נחשב מהקנף; ואכל עולה הוא ל'שעור מלא קשר גודל ולהתקת (נו) ג' אצבעות, פינן שהקנב בתוף הקנף:** הגה * וטוב שימדד שעור קשר גודל (יח) (נז) בלא הגדיל,

שערי תשובה

בשם גתנרדים, ע"ש שכתב ויש לומר בינן שבשעת ציצית הציצית היה חל עליהם אסור כלאים, אפטר ששם הפסול גם על הציצית, ועי' השליפה נהגתו והויל תולמיה, לכן יש להחמיר לתחלה, וברביע רש לסוף אטכשירין, ע"ש:

למטה מכשעור וכו'. עין במשנה ברורה כמה שכתבנו שמקום הקנב יהיה למעלה מקשר הגודל, כן משמע מלשון הטור ומהרי"א בן חביב שהובא בבית יוסף, אך מלשון הרמב"ם שהוא בבית יוסף בדבורו הפתחיל כתב הרמב"ם נראה וכו', משמע לכאורה שהוא סובר דאם הציצית היו בהשלת קשר גודל בעצמות, אף שאינם למעלה ממנו, כשר, דנקב הציצית יכול להיות בתוף השעור, אף שלא יהיה למטה מהשעור. ומה שכתב הרמב"ם 'ירחבו' צריך לומר 'ירחבו' וקצת משמע כדברי הבי"ח שהוא סובר ג"כ לדינא כמו שכתבנו, עין שם היטב במדברי הפתחיל וקצת נקב בארץ השליל וכו' בא"ח, וכן מבאר בלשון הרמב"ם שכתב: ומרחיק ממנו לא יחר על ג' אצבעות ולא פחות מקשר גודל, ומכניס שם ארבעה חוטים וכו': הרי דלהכרח מה שכתב הרמב"ם 'מכניס שם' קאי אחר עמדות שעורים הללו. אף מדברי ההרי"ם משה משמע שהוא מפרש דברי הרמב"ם לענין אחר, עין שם, והוא חסד גדול בלשונו, וגם מדברי הבית יוסף משמע שהוא אינו מפרש כדברי הרמב"ם, דאם לא יכן היה לה להבית יוסף להעתיק דברי הרמב"ם לקמן לסיקתא להטור, והוא אדרבה כתב בהפוך מזה שם, שלא מציא דין זה מבאר בשום מקום, אלא ודאי דהבית יוסף אינו מפרש כדבריו. אך לתחלה בנראה יש לומר בזה שהיו מנחין החוטים למעלה מהשעור, דשעור קשר גודל משמע מן הפוסקים שהוא ראוי וליטבא, כמו שכתבנו באלה דבר, אך לענין דיעבד צריך עיון נזה: * **ונתק מחוטי הערב וכו'.** עין במשנה ברורה שכתבנו דאפילו נעשה זה חסד אחר חליא הראשונה ונתקיש שעל פינה, והוא ילקם ברכסוף סוף י"ג, בבזה מחבשי הציצית, ומה שכתב הפריימגידים בשם ה'אש"ל אברהם בסוף סוף ע"ש: ויש לומר דלענין קנף ששעשה, דמסתמך שם אי עשה הוא קשר לבר או חליא גמ"כ, ורצה לומר דשפא הלכה בהעלית המיד דבקשר לבר הוא גמ"כ מתקיים בה שם גדיל, הוא רק מצד ספק זה לענין קנף דאצלו החיוב ציצית הוא רק מדרבנן, כדמוכח שם להמעין, אבל לענין גדול שפיטא ופיטא דנקיטין כרב הפוסקים וקמעת פלם, דדוקא עם החליא, ובלא הכי לא נפק מן התורה. וליפי הנראה לא היה כבוד ספר עלתתמיר, רק מה שהובא ממנו בפוסקים, כי עניניו ר' שהשגתי ספר עלתתמיר ונראית בו ששפרש בהדיא דתקשר עם הכריכה שניה דוקא הוא מן התורה, אלא לענין מעשה ולא מן העשו סבירא לה פינו דכל אחר מנהיג מעצב, צריך שהיו שניהם עשויים כבשורות, וכן סבירא לה להלכות. עין שם. וליפי זה, בערב שכתב עם חשבה לכלי עלמא צריך דוקא חליא עם הקשר. וענין באלה דבר בסיומן זה שהביא דברי הלבוש כמה שכתב דקשר אחר סני מדאריתא וכו', והשגיו עליו תרבה, ובקצת מנחין הוא בפשיטות, דשני הקשרים שאנו עושין, אחר קנף החליא הראשונה ואחר לאחר החליא, אחר מהן לבר הוא מן התורה, אלא שאנו עושין שניהם משעם ספק שפא הלכה כפרוש השני שברשי"י מנחות לט ע"א, הובא בתוספות שם ד"ה קשר, או כפרוש הראשון שברשי"י, שהוא הקשר שאמר החליא,

באר היטב

ב"ש שכתב ויש לומר בינן שבשעת ציצית הציצית היה חל עליהם אסור כלאים, אפטר ששם הפסול גם על הציצית, ועי' השליפה נהגתו והויל תולמיה, לכן יש להחמיר לתחלה, וברביע רש לסוף אטכשירין, ע"ש: (טז) **אמרא.** פתב הבי"ח: אפלו טלאי של עור יכול להניח סביב הקנב: (טז) **רחב הקנף.** ארץ הקנף קרוי מה שמתעטף בו, ורחבו הינו קומתו מראשו לרגליו: (יז) **הוא רחב.** עין בגניתיא ובריתא ר' (יח) **בלא הגדיל.**

באר היטב

בו ציצית חתף בנקב שיתלו הציצית למטה, פסול משום העשה ולמ"ה. טלית של צמר שהיתה מציצת בהלכתה, ונמצא בגדיל של משי שעושים בשפת הטלית שהיו בו חוטים של פשתן, והצרכו לשלף הגדיל לנתקו מן הטלית, אם יש לפסל הציצית של טלית זה משום העשה ולמ"ה, עין בתשובת גתנרדים (י) **בישר.** עין מ"ש הט"ו ס"ק ט על הבי"ח והמחבר בניחאי הלוי בעד רבנו בי"ח, ע"ש: (טז) **אמרא.** פתב הבי"ח: אפלו טלאי של עור יכול להניח סביב הקנב: (טז) **רחב הקנף.** ארץ הקנף קרוי מה שמתעטף בו, ורחבו הינו קומתו

משנה ברורה

(לט) **השנה לבשר:** (מו) **בישר.** פרוש, משפת הקנף מודדים ב'ישר הג' אצבעות וכן השעור דקשר גודל, בין בארץ ובין ברחב, כדלקמן בסוף סעיף י': ואין מודדין השעורים באלכסון, שעל ידי האלכסון מתמעט המדידה לערך ב' חמשים [ב"י]: * **י (מוח) ונתקו וכו'.** והוא הדין (מ) אם נקבע בהקנב עד שעל ידי זה לא נשאר בו פשעור⁶⁶⁶, ופילו נעשה זה תקף אחר (מל) חליא הראשונה עם הקשר, וכבסמוך: (מז) **מחוטי הערב.** וממילא נתמעט ארץ הקנף על ידי זה. ולפי מה שיבאר בסמוך, הוא הדין אם נתמעט הקנף ברחבו: (נ) **בשעה.** וקרא כתיב 'ועשו להם ציצת על כנפי בגדיהם', (מז) לא הקפידה תורה אלא שבשעת עשיה יהיו על הקנף ולא אחר⁶⁶⁷. והנינו דוקא אומן הציצית שנתלו בהקשר, אבל אם רוצה להטיל בו ציצית אחרות, הניו עשיה חדשה, פסול עד שיחפר מתחלה⁶⁶⁸, כדלקמן בסיומן טו, עין שם: (נא) **פחות מכשעור.** אף הדבדעבד כשר, מכל מקום טוב לעשות כן, כדי שלא יבוא הוואים לומר שהוא פסול, דכלי עלמא לאו דינא גמיירי [ב"י]: (נב) **יש אומרים שקתוף וכו'.** דסבירא להו דעקר שם קנף שיף על שפה הפתחון של ארץ הקנף, לא על רחב הקנף. רחב הקנף קרוי מה שמלכש בו האדם קומתו מראשו לרגליו, וארץ הקנף קרוי מה שמתעטף בו⁶⁶⁹, דדרך העטוף הוא בהארץ: (נג) **אין לו שעור.** הינו למטה, דיכול לעשות אפלו פחות מקשר גודל, אבל למעלה מג' אצבעות פסול [ב"י]: **יא (נד) שקורין אוריליוא.** הינו מה (מג) שפניחין קצת חוטי שתי בלא ערב, ובסוף אורגים. ויש שכתבו (מד) שזהו מה שאנו קורין אותו בלשוננו קריייע"ס, ואין חלוק (מה) בין אם הגדיל הוא בארץ הקנף או ברחבו: (נה) **הוא רחב.** שהוא יותר ממלא קשר גודל, דאם לא יכן בלא הכי פסול, כנ"ל: (נו) **ג' אצבעות.** הינו שלא ירחיק הקנב משפת הגדיל ונקלה יותר מג' אצבעות. (נז) **בלא הגדיל.** ואם (מו) הגדיל רחב שמי אצבעות או שלש, יחזקו מקצתו; והוא הדין אם חוטי השתי חלטים בלא ערב או ערב בלא שתי, יש ספק אם עולין למנין, ועל כן יחתף אותם במקום הנפוחות⁶⁷⁰. ועל כן (מו) שפת הטלית שלגו שקורין שלא"ק, שאין בו חוטים ארוגין משתי ערב, יחתף

באר היטב

וכן הובא בכאר הנ"א. אבל לפולם מורה הלבוש גמ"כ דבעינו קשר וגם החליא שניהם מדאריתא, וכן מוכח מהעליתתמיר דנה הוא דעת הלבוש, וכן מוכח מלשוננו שם דנה הוא ספקו, עין שם, ובחנם השיג עליו האלה רבה, ולא רק בלשונו: * **עד שלא נשאר בו פשעור.** עין ברמב"ם שכתב דאפלו לא נשאר רק כ"י שהוא קשר: * **לא יטיל בו.** וטליתים שיש בשפת הקנף ארוג כעין תכלת וחוטים כפולים, אין זה שפה אלא בגד טעם הוא (פמ"ג): * **וטוב שימדד וכו'.** כתב

שערי תשובה

(לט) פריימגידים: (מ) בסיומן טו בבית יוסף: (מל) עין בבאר הלכה: (מז) ל'בוש': (מג) פריימגידים ורבי'ישנר: (מד) שלחן שלמה: (מה) בבית יוסף: (מו) מג"א אברהם: (מז) חיי אדם: